

УДК 355/359-63:338.054.23

JEL Q10

DOI 10.32782/2786-8273/2024-4-7

Охріменко І.В.

доктор економічних наук, професор, ректор,
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3607-870X>

Ihor Okhrimenko

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРОБІЗНЕСУ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ

ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF AGRIBUSINESS IN CONDITIONS OF ARMED AGGRESSION

Анотація. У статті висвітлено науково-практичні аспекти забезпечення економічної безпеки аграрного бізнесу в умовах збройної агресії. Економічна безпека аграрного бізнесу в умовах військової агресії стає особливо важливою, оскільки аграрний сектор є ключовим галуззю для забезпечення продовольчої безпеки та економічного розвитку країни. У воєнний період агробізнес стикається з численними викликами та загрозами, і його економічна безпека вимагає специфічних стратегій та заходів. Оцінювати стан економічної безпеки та розробляти заходи щодо її забезпечення пропонується за трьома основними напрямками, а саме ресурсно-виробничої, фінансової та логістичної складових. Ідентифіковано основні виклики і загрози економічній безпеці аграрного бізнесу. Запропоновані основні заходи, покликані подолати або мінімізувати ідентифіковані виклики і загрози економічній безпеці аграрного бізнесу за основними трьома напрямками.

Ключові слова: економічна безпека, агробізнес, збройна агресія, ризики, загрози.

Abstract. Introduction. The economic security of agribusiness in the conditions of war becomes especially important since the agricultural sector is a key industry for ensuring food security and economic development of the country. In wartime, agribusiness faces numerous challenges and threats, and its economic security requires specific strategies and measures. The issue of ensuring the economic security of agribusiness is more relevant than ever. **Purpose.** The purpose of the article is to assess the state and determine directions for ensuring the economic security of agribusiness according to three profiles: resource-production, financial and logistical components. **Methods.** To achieve the goal, general scientific methods of cognition were applied, including generalization, induction, deduction, comparison, analysis and synthesis. **Results.** The overall effectiveness of agribusiness in a period of military conflict is determined by its readiness to respond quickly to changes in production chains, maintain resilience and develop new strategies in conditions of uncertainty and uncertainty to ensure the need for products and food security. Ensuring the financial component of economic security in conditions of armed aggression requires not only strategic thinking, but also flexibility in solving emerging challenges. Only a comprehensive and well-thought-out approach will ensure stability and recovery in emergency situations. To successfully ensure the economic security of the logistics supply chains of agricultural products in the conditions of a military conflict, it is necessary to use a comprehensive approach, which includes measures to ensure the stability and security of logistics systems. **Conclusion.** In the conditions of armed aggression, the economic security of agribusiness becomes a subject of serious challenges. The increase in the cost of material and technical resources, a forced change in crop rotation, a shortage of labor and other threats requires a balanced and strategic approach to risk management from agricultural enterprises. Implementation of effective measures such as diversification of suppliers, use of financial instruments to protect against exchange rate fluctuations and active study of tax legislation are key elements of the strategy. However, the development of adaptive crop rotations, measures to maintain liquidity and maximize working capital, as well as the introduction of technological innovations can significantly ease the pressure on agribusiness in conditions of uncertainty.

Keywords: economic security, agribusiness, armed aggression, risks, threats.

Постановка проблеми. Широкомасштабне вторгнення російської федерації в Україну, яке розпочалося 24 лютого 2022 року, загострило і без того складну ситуацію, що склалась у вітчизняному агросекторі. Інтенсивні військові та бойові дії призвели до того, що щонайменше близька 20 мільйонів людей потребують гуманітарної допомоги та захисту, і це призвело до значної шкоди всій економічній діяльності в Україні, включаючи сільське господарство, яке є ключовим рушієм економіки на всіх рівнях. Війна спричинила міграцію населення, завдала шкоди цивільній інфраструктурі та обмежила пересування людей і товарів, не дозволяючи фермерам доглядати за своїми полями, збирати врожай і продавати свої культури та продукти тваринництва. Сільське господарство України є важливим джерелом

засобів до існування для приблизно 13 мільйонів українців, які живуть у сільській місцевості та займаються дрібним сільськогосподарським виробництвом. У той час як близько двох третин сільськогосподарської продукції виробляється підприємствами, домогосподарства виробляють близько 32% (включаючи близько половини продукції тваринництва).

Економічна безпека агробізнесу в умовах війни стає особливо важливою, оскільки аграрний сектор є ключовим галуззю для забезпечення продовольчої безпеки та економічного розвитку країни. У воєнний період агробізнес стикається з численними викликами та загрозами, і його економічна безпека вимагає специфічних стратегій та заходів. Питання забезпечення економічної безпеки агробізнесу як-ніколи є актуальним.

Звертаючись до питання оцінки стану і забезпечення економічної безпеки агробізнесу в умовах збройної агресії слід розглянути три основні профілі категорії економічної безпеки – ресурсно-виробничої, фінансової та логістичної складових.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та прикладні аспекти, системи забезпечення економічної безпеки підприємств, зокрема аграрної сфери, віднайшли своє відображення в працях таких науковців, як С. Богдан [3; 11; 14], Н. Гуріна [8], Н. Єршова [9], О. Колісник [10], В. Краєвський [3; 11], Л. Титенко [3;5] та ін. Останні дослідження, присвячені розробкам науково-практичних засад оцінки, аналізу та забезпечення економічної безпеки агробізнесу в умовах збройної агресії, були здійснені такими науковцями, як В. Жук [6], І. Костенко [12], М. Негрей [12; 13], М. Пугачов [6], А. Тараненко [12], О. Трофімцева [13], О. Шпикуляк [6].

Метою статті є оцінка стану і визначення напрямів забезпечення економічної безпеки агробізнесу за трьома профілями: ресурсно-виробничої, фінансової та логістичної складових.

Вклад основного матеріалу дослідження. Підтримуючи думку і напрацювання великої кількості дослідників категорії економічної безпеки агробізнесу [1–14], вважаємо за доцільне саме в умовах збройної агресії більшу увагу приділити трьом основним, на нашу думку, складовим економічної безпеки – ресурсно-виробничої, фінансової та логістичної.

I. Ресурсно-виробнича складова економічної безпеки агробізнесу в умовах збройної агресії. Умови збройної агресії створюють виклики для агробізнесу, порушуючи його ресурсно-виробничу складову та загрожуючи економічній безпеці. Зміни власності на землю та пошкодження інфраструктури ускладнюють стабільний доступ до землі та водних ресурсів, негативно впливаючи на виробництво сільськогосподарської продукції. Це обмеження ресурсів розповсюджуються й на сферу забезпечення насінням та добривами, стаючи значущим фактором у воєнний період [1; 2]. Транспортні та логістичні системи стають вразливими перед руйнівним впливом військових дій, ускладнюючи подачу необхідних матеріалів для сільськогосподарського сектору та впливаючи на виробничі ланцюги. Техніка та обладнання, ключові для ефективності агробізнесу, можуть стати об'єктом руйнівного впливу воєнних конфліктів, обмежуючи технічні можливості виробництва та вимагаючи швидких адаптацій до нових реалій.

Загальна ефективність агробізнесу в період воєнного конфлікту визначається його готовністю швидко реагувати на зміни в виробничих ланцюгах, зберігати стійкість та розробляти нові стратегії в умовах невизначеності та невпевненості, щоб забезпечити необхідність продукції та продовольчу безпеку.

II. Фінансова складова економічної безпеки агробізнесу в умовах збройної агресії. Кризові ситуації, пов'язані з збройною агресією, накладають серйозні обмеження на фінансову систему. Руйнування інфраструктури, втрати виробничих можливостей та евакуація населення призводять до великих витрат. Завдання полягає в тому, як ефективно управляти фінансами в умовах невизначеності та нестабільності. Перше завдання – це ретельний аналіз фінан-

сового стану. Визначення втрат, оцінка необхідних ресурсів для відновлення інфраструктури та забезпечення життєво важливих потреб. Другий етап – розробка ефективних стратегій використання обмежених фінансових ресурсів. Перерозподіл коштів для пріоритетних напрямків, таких як медична допомога, житлове будівництво та відновлення сільськогосподарського сектору [12; 13]. Необхідно також враховувати міжнародну допомогу та інвестиції, що можуть стати ключовим джерелом фінансування для відновлення та розвитку. Важливим елементом є створення ефективної системи моніторингу та контролю за використанням фінансових ресурсів. Це дозволить уникнути корупції та максимізувати вплив фінансів на відновлення економіки.

Забезпечення фінансової складової економічної безпеки в умовах збройної агресії вимагає не лише стратегічного мислення, але й гнучкості у вирішенні викликів, що виникають. Тільки комплексний та добре продуманий підхід дозволить забезпечити стабільність та відновлення в умовах надзвичайної ситуації.

III. Логістична складова економічної безпеки агробізнесу в умовах збройної агресії. В умовах військових дій забезпечення стійкості логістичних ланцюгів постачань є ключовим фактором економічної безпеки. Складні умови війни можуть створити перешкоди для транспортування та доставки агропродукції на ринок, які можуть призвести до падіння обсягів виробництва, збільшення цін та загрози продовольчій безпеці як України, так і світу.

Перед менеджментом підприємств аграрного сектору постає низка нагальних питань, що потребують оперативного втручання. Задля забезпечення безпеки логістичних ланцюгів постачань, перш за все, важливо мати чіткий план дій. Це означає, що потрібно розробити стратегії та плани дій, які будуть готові до виконання у випадку непередбачуваного впливу воєнного конфлікту на окремі ділянки ланцюгів постачань. Такі стратегії повинні включати плани по захисту та відновленню інфраструктури, яка використовується для постачання агропродукції, та забезпеченню безпеки транспорту і логістичної інфраструктури. Другий фактор управлінського впливу, який може створити умови для забезпечення економічної безпеки логістичних ланцюгів постачань агропродукції в умовах воєнного часу, – це забезпечення резервування продовольчих запасів. Важливо мати достатні запаси агропродукції та продовольства, для покриття внутрішньої потреби населення в разі заблокування або зниження обсягів постачання.

Крім того, ефективним заходом для забезпечення стійкості логістичних ланцюгів постачань агропродукції може стати збільшення виробництва продуктів харчування в районах, які територіально розташовані на значній відстані від лінії фронту, або мають низький малоймовірний рівень загрози військових дій. Це може допомогти знизити залежність від імпорту та забезпечити населення необхідними продуктами харчування.

Також можливим заходом є сприяння розвитку технологічних рішень для забезпечення безпеки логістичних ланцюгів постачань агропродукції. Наприклад, застосування сучасних технологій виробництва та зберігання може забезпечити стійкість продуктів харчування в умовах війни. Зокрема, використання системи «розумного» зберігання може зменшити витрати

на транспортування продукції та забезпечити довший термін зберігання без втрати якості.

Важливим елементом є забезпечення безпеки працівників та робочої сили, що займається виробництвом та постачанням продукції сільського господарства. Захист від військових нападів, грабежу і мародерства, а також забезпечення відповідного рівня заробітної плати та умов праці можуть забезпечити ефективність виробництва та постачання продукції.

У підсумку, забезпечення економічної безпеки логістичних ланцюгів постачань агропродукції в умовах воєнного часу є ключовим фактором забезпечення продовольчої безпеки та стабільності економіки країни. Для досягнення цієї мети необхідно використовувати комплексні стратегії, які включають захист інфраструктури, збільшення виробництва продукції в безпечних районах та використання сучасних технологій виробництва та зберігання. Крім того, важливим елементом є забезпечення безпеки працівників та робочої сили.

Для успішного забезпечення економічної безпеки логістичних ланцюгів постачань агропродукції в умовах воєнного часу необхідно вжити відповідних заходів, спрямованих на забезпечення стійкості та ефективності логістичної системи. Відмінність воєнного часу полягає в тому, що зазвичай це період збільшення ризику нападу на логістичні системи та складів продуктів харчування. Тому доцільним є застосування комплексних заходів, що включають технологічні і інноваційні рішення, регуляторні заходи та заходи з безпеки працівників.

На практиці це може означати реалізацію таких заходів, як збільшення резервуарів для зберігання продуктів, утворення тимчасових баз дистрибуції на захищених територіях, створення резервних маршрутів та мережі логістичних постачальників, що забезпечують замовлення продуктів харчування, які можуть бути доставлені до різних зон країни в умовах воєнного конфлікту. Також доцільними є заходи щодо ефективного управління запасами, що включають систему обліку запасів, впровадження технології «розумного» зберігання продуктів та моніторинг залишків на складах.

Усі ці заходи можуть допомогти забезпечити ефективне функціонування логістичних ланцюгів постачань агропродукції в умовах воєнного конфлікту та забезпечити безпеку продуктів харчування для населення. Важливо також враховувати питання безпеки працівників та робочої сили, забезпечуючи їм необхідну захисну екіпіровку та дотримання вимог щодо безпеки праці.

Таким чином, забезпечення економічної безпеки логістичних ланцюгів постачань агропродукції в умовах воєнного часу є важливим завданням, що вимагає комплексного підходу та використання різноманітних заходів забезпечення стійкості та ефективності логістичних систем. Це може бути досягнуто шляхом збільшення резервуарів для зберігання продуктів, утворення тимчасових баз дистрибуції на захищених територіях, створення резервних маршрутів та мережі логістичних постачальників, що забезпечують замовлення продуктів харчування. Також важливим є ефективне управління запасами, система обліку запасів, впровадження технології «розумного» зберігання продуктів та моніторинг залишків на складах.

Забезпечення економічної безпеки логістичних ланцюгів постачань агропродукції в умовах воєнного часу потребує уважного аналізу ризиків та вибору оптимальних рішень, що спрямовані на забезпечення стійкості та ефективності логістичної системи. Однак, при належному плануванні та розробці заходів безпеки, забезпечення економічної безпеки логістичних ланцюгів постачань агропродукції може бути забезпечено в умовах воєнного конфлікту. Особливо важливо забезпечити захист працівників та робочої сили, щоб забезпечити ефективне та безпечне функціонування логістичних систем у воєнних умовах.

Для успішного забезпечення економічної безпеки логістичних ланцюгів постачань агропродукції в умовах воєнного конфлікту необхідно використовувати комплексний підхід, який включає в себе заходи забезпечення стійкості та безпеки логістичних систем. Такий підхід повинен базуватися на належному аналізі ризиків та плануванні заходів безпеки, впровадженні технологій зберігання та транспортування продуктів харчування, управлінні запасами та моніторингу складських запасів. Окрім цього, необхідно враховувати розподіл національних ресурсів, наявність інфраструктури та її розгалуженість. Необхідно розглянути можливість використання різних видів транспорту для забезпечення доставки продуктів харчування до населених пунктів. Важливо також забезпечити зв'язок між логістичними системами та забезпечити високий рівень керуваності цими системами.

Отже, основні виклики і загрози економічній безпеці агробізнесу України в умовах збройної агресії та заходи щодо їх подолання можна систематизувати в табл. 1.

Запропоновані вище заходи мають на меті забезпечити ефективне функціонування агробізнесу в умовах збройної агресії та зберегти його економічну стійкість, управляти фінансовими ризиками та забезпечити стійкість у змінливому економічному середовищі, уникнути серйозних перешкод у забезпеченні необхідних ресурсів та постачанні, забезпечуючи стійкість в умовах обмежень на транспортних маршрутах.

Висновки. Таким чином, в умовах збройної агресії економічна безпека агробізнесу стає предметом серйозних викликів. Зростання вартості матеріально-технічних ресурсів, вимушена зміна сівозміни, дефіцит робочої сили та інші загрози вимагають від аграрних підприємств виваженого та стратегічного підходу до управління ризиками. Запровадження ефективних заходів, таких як диверсифікація постачальників, використання фінансових інструментів для захисту від коливань валютного курсу та активне вивчення податкового законодавства, є ключовими елементами стратегії. Разом із тим, розробка адаптивних сівозмін, заходи щодо підтримки ліквідності та максимізації обігових коштів, а також введення технологічних інновацій можуть значно полегшити тиск на агробізнес у умовах невизначеності. Невід'ємною частиною успішної стратегії є взаємодія з міжнародними партнерами, а також дипломатичні та переговорні заходи для вирішення конфліктів та зняття обмежень на транспортних маршрутах. Загальною метою є створення гнучких та стійких механізмів, що дозволяють агробізнесу виживати та розвиватися навіть в умовах збройної агресії.

Таблиця 1

**Виклики і загрози економічній безпеці агробізнесу України
в умовах збройної агресії та заходи щодо їх подолання**

Виклики і загрози	Заходи подолання
<i>Ресурно-виробнича складова економічної безпеки агробізнесу</i>	
зростання вартості МТР	– диверсифікація джерел постачання сировини та матеріалів; – впровадження ефективних систем управління запасами та логістичними процесами; – пошук альтернативних, менш витратних технологій виробництва.
вимушена зміна сівозміни	– розробка гнучких планів сівозміни, що дозволяють швидко адаптуватися до змін у виробничому середовищі; – використання цифрових технологій та прогнозування для оптимізації сівозміни в умовах невизначеності.
дефіцит робочої сили (внаслідок міграції і мобілізації)	– впровадження програм стимулювання та підтримки місцевої робочої сили; – залучення та навчання нових робочих кадрів за допомогою спеціалізованих навчальних програм.
дефіцит ресурсів	– ефективне використання внутрішніх ресурсів та підтримка агроінновацій; – розробка стратегій для диверсифікації джерел постачання та оптимізації використання наявних ресурсів.
замінування полів	– запровадження технологій навколишнього середовища та ефективного використання земельних ресурсів; – розробка планів екологічної реабілітації та відновлення уражених зон.
пошкодження інфраструктури	– створення резервних планів для оперативного відновлення та ремонту інфраструктури; – розвиток партнерських відносин з урядовими та недержавними організаціями для підтримки реабілітації.
окупація активів	– розробка та впровадження систем безпеки та моніторингу для захисту власності та активів; – співпраця з міжнародними партнерами та правозахисними організаціями для захисту прав власності.
<i>Фінансова складова економічної безпеки агробізнесу</i>	
недостатність обігових коштів	– розробка ефективних графіків платежів, уникання затримок та максимізація обігових коштів; – використання кредитів, лізингу та інших фінансових інструментів для підтримки ліквідності.
проблеми з відшкодуванням ПДВ	– поглиблене вивчення податкового законодавства та правильна подача звітності для уникнення проблем з відшкодуванням ПДВ; – використання сучасних програм для автоматизації бухгалтерського обліку та уникнення помилок.
коливання валютного курсу	– застосування форвардних угод, опцій та інших фінансових інструментів для зменшення ризику від коливань валютного курсу; – розробка стратегій, що передбачають використання кількох валют, для зменшення впливу коливань на загальний фінансовий стан.
<i>Логістична складова економічної безпеки агробізнесу</i>	
блокада морських портів	– пошук та розвиток інших морських шляхів або розгляд альтернативних транспортних варіантів для уникнення блокади; – утримання значних обсягів товарів на складах для забезпечення неперервності виробничих процесів та постачання ринку.
обмеження сухопутних шляхів	– використання альтернативних сухопутних шляхів та розвиток маршрутів, які обходять зони обмежень; – формування резервних запасів на ключових пунктах маршрутів для забезпечення стійкості в умовах обмежень.
блокування прикордонних пунктів	– активна участь у міжнародних переговорах для розв'язання конфліктів та зняття обмежень на прикордонних пунктах; – розробка планів для швидкої переорієнтації постачань на інші прикордонні пункти та ринки в разі блокування.

Джерело: сформовано автором на основі [1; 2; 7; 12; 13]

Бібліографічний список:

1. Câmpeanu V. The Effects Of The War In Ukraine – The Global Food Crisis Becomes More Real. *Euroinfo*. 2022. № 6(1). С. 3–15.
2. Fiott D. The Fog of War: Russia's War on Ukraine, European Defence Spending and Military Capabilities. *Intereconomics*. 2022. № 57(3). С. 152–156.
3. Kraievskiy V.M., Tytenko L.V., Paianok T.M., Bohdan S.V., Hmyrya V.P. Accounting and analytical support for assessing the level of economic security of the enterprise. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. Vol. 4 (35). P. 87–98.
4. Sylkin O., Bosak I., Homolska V., Okhrimenko I., Andrushkiv R. Intensification of management of economic security of the enterprise in the post-pandemic space. *Postmodern Openings*, 2021. № 12(1Sup1). P. 302–312.

5. Tytenko L. Economic security as an element of strategic management system: accounting and analytical aspect. *Baltic Journal of Economic Studies*. Publishing House «Baltija Publishing», 2018. Volume 4. Number 3. P. 309–318. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-309-318>
6. Zhuk V., Pugachov M., Shpykuliak O., Bezdushna Y., Popko Y. Application of accounting for the assessment of war losses for agribusiness enterprises of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2023. Vol. 9(3). P. 197–215.
7. Агробізнес України під час війни: інфографічний довідник. URL: <https://agribusinessinukraine.com> (дата звернення: 01.02.2024).
8. Гуріна Н.В., Приходько К.К. Професійне судження бухгалтера як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2023. № 3 (56). С. 9–13.
9. Єршова Н.Ю., Ткаченко М.О., Гаркуша В.О., Мірошник О.Ю., Новак-Каліяєва Л.М. Економічна безпека підприємства: науково-практичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. Т. 2 (29). С. 142–149.
10. Колісник О.П., Денисовець Н.О. Обліково-аналітичне забезпечення економічно безпечного та стійкого розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 9. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/557/564> (дата звернення: 01.02.2024).
11. Краєвський В.М., Богдан С.В. Економічна безпека як об'єкт управління в обліково-аналітичній системі аграрного бізнесу. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : «Економічні науки»*. 2023. № 5 (73). Том 2. С. 79–83
12. Негрей М.В., Тараненко А.А., Костенко І.С. Аграрний сектор України в умовах війни: проблеми та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1474> (дата звернення: 01.02.2024).
13. Негрей М.В., Трофімцева О.В. Аналіз функціонування аграрного сектору України в умовах війни. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія : Економічна*. 2022. Вип. 102. С. 49–56.
14. Трембіцька О.І., Богдан С.В. Регенеративне сільське господарство у забезпеченні еколого-економічної безпеки. *Агросвіт*. 2023. № 21. С. 89–96.

References:

1. Câmpeanu V. (2022) The Effects Of The War In Ukraine – The Global Food Crisis Becomes More Real. *Euroinfo*, no. 6(1), pp. 3–15.
2. Fiott D. (2022) The Fog of War: Russias War on Ukraine, European Defence Spending and Military Capabilities. *Intereconomics*. no. 57(3). pp. 152–156.
3. Kraievskiy V. M., Tytenko L. V., Paianok T. M., Bohdan S. V., Hmyrya V. P. (2020) Accounting and analytical support for assessing the level of economic security of the enterprise. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, vol. 4 (35), pp. 87–98.
4. Sylkin O., Bosak I., Homolska V., Okhrimenko I., Andrushkiv R. (2021) Intensification of management of economic security of the enterprise in the post-pandemic space. *Postmodern Openings*, no. 12(1Sup1). pp. 302–312.
5. Tytenko L. (2018) Economic security as an element of strategic management system: accounting and analytical aspect. *Baltic Journal of Economic Studies*. Publishing House "Baltija Publishing", vol. 4, no. 3, pp. 309–318. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-309-318>
6. Zhuk V., Pugachov M., Shpykuliak O., Bezdushna Y., Popko Y. (2023) Application of accounting for the assessment of war losses for agribusiness enterprises of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, vol. 9(3), pp. 197–215.
7. Агробізнес України під час війни: інфографічний довідник [Agribusiness of Ukraine during the war: an infographic guide]. Available at: <https://agribusinessinukraine.com> (accessed February 1, 2024). (in Ukrainian)
8. Hurina N. V., Prykhodko K. K. (2023) Profesiine sudzhennia bukhhaltera yak instrument zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [The accountant's professional judgment as a tool for ensuring the economic security of the enterprise]. *Problemy teorii ta metodologii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis*, no. 3 (56). pp. 9–13. (in Ukrainian)
9. Iershova N. Iu., Tkachenko M. O., Harkusha V. O., Miroshnyk O. Iu., Novak-Kaliaieva L. M. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: naukovo-praktychni aspekty oblikovo-analitychnoho zabezpechennia [Economic security of the enterprise: scientific and practical aspects of accounting and analytical support]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky – Financial and credit activity: problems of theory and practice*, issue 2 (29), pp. 142–149. (in Ukrainian)
10. Kolisnyk O. P., Denysovets N. O. (2022) Oblikovo-analitychne zabezpechennia ekonomichno bezpechnoho ta stiikoho rozvytku pidpriemstva [Accounting and analytical support for economically safe and sustainable development of the enterprise]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, no. 9. Available at: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/557/564> (accessed February 1, 2024). (in Ukrainian)
11. Kraievskiy V. M., Bohdan S. V. (2023) Ekonomichna bezpeka yak ob'iekt upravlinnia v oblikovo-analitychnii systemi ahrarynogo biznesu [Economic security as an object of management in the accounting and analytical system of agrarian business]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Serii: "Ekonomichni nauky" – International scientific journal "Internauka". Series: "Economic Sciences"*, no. 5 (73), pp. 79–83. (in Ukrainian)
12. Nehrei M. V., Taranenko A. A., Kostenko I. S. (2022) Ahraryni sektor Ukrainy v umovakh viiny: problemy ta perspektyvy [The agricultural sector of Ukraine in the conditions of war: problems and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, no. 40. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1474> (accessed February 1, 2024). (in Ukrainian)
13. Nehrei M. V., Trofimtseva O. V. (2022) Analiz funktsionuvannia ahrarynogo sektoru Ukrainy v umovakh viiny [Analysis of the functioning of the agricultural sector of Ukraine in the conditions of war]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: Ekonomichna – Bulletin of Kharkiv National University named after V. N. Karazin. Series: Economic*, vol. 102, pp. 49–56. (in Ukrainian)
14. Trembitska O. I., Bohdan S. V. (2023) Reheneratyvne silske hospodarstvo u zabezpechenni ekoloho-ekonomichnoi bezpeky [Regenerative agriculture in ensuring environmental and economic security]. *Ahrosvit – Agroworld*, no. 21, pp. 89–96.